

Najvyšší súd
Slovenskej republiky

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **V. G.** bývajúceho v B., proti žalovanej **JUDr. M. S.**, bývajúcej v B., zastúpenej A., so sídlom v B., **o uloženie povinnosti zriadiť vecné bremeno**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 13C 194/2011, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 14NcC 5/2012, takto

r o z h o d o l :

1. Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici Mgr. Š. B., JUDr. Ing. J. G., PhD., Š. H., JUDr. D. K., JUDr. O. M., JUDr. A. M., Mgr. E.N., JUDr. M. P., JUDr. P. P., JUDr. M. R., JUDr. M. T., PhD. a JUDr. F. Z. **s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 14NcC 5/2012 (vec Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 13C 194/2011).

2. Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. J. M., Mgr. J. G., JUDr. I. H. a JUDr. Z. N. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 14NcC 5/2012 (vec Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 13C 194/2011).

O d ô v o d n e n i e

V konaní vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 13C 194/2011 oznámili sudcovia tohto súdu, že sú u nich dané dôvody, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 a § 15 O.s.p.). O tom, či sudcovia Okresného súdu Banská Bystrica sú v tejto veci vylúčení z jej prejednávania a rozhodovania, má rozhodnúť Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O.s.p.) v konaní sp. zn. 14NcC 5/2012. Podľa oznámenia niektorých sudcov z občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Banskej Bystrici sú aj u nich dané dôvody vylučujúce sudcu z

prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 1 a § 15 O.s.p.), spis bol preto predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 16 ods. 1 tretia veta O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezáujatosti len tých sudcov krajského súdu, ktorí oznámili, že sú u nich dané dôvody vylučujúce sudcu z prejednávania a rozhodovania veci z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, resp. ktorí pripojili k oznámeniu svoje vyjadrenia (§ 15 ods. 2 O.s.p.) – sudcov občianskoprávneho kolégia. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezáujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezáujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo
2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo
3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávaní veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej nožnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu

vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb.), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti

sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokúvania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Podľa Rozvrhu práce Krajského súdu v Banskej Bystrici na rok 2012 je senát 14 NcC, ktorý má o veci (o tom, či sudcovia Okresného súdu Banská Bystrica sú v tejto veci vylúčení z jej prejednávania a rozhodovania) rozhodovať, zložený zo sudcov JUDr. P. P., JUDr. M. P. a Mgr. E. N.. Títo zákonní sudcovia a tiež ďalší sudcovia z občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Banskej Bystrici – JUDr. Ing. J. G., PhD., Š. H., JUDr. D. K., JUDr. O. M., JUDr. M. R., JUDr. M. T., PhD. a JUDr. F. Z. vyvodzovali svoju zaujatosť v prejednávanej veci z priateľského vzťahu k žalovanej. Sudcovia Mgr. Š. B. a JUDr. A. M. vo svojich vyjadreniach deklarovali negatívny vzťah k tejto účastníčke konania. Existencia uvedených vzťahov relevantných z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. znamená, že možno mať dôvodné pochybnosti o nezaujatosti týchto sudcov, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že spomenutých sudcov z prejednávania a rozhodovania tejto veci vylúčil (výrok 1. tohto uznesenia).

Sudca JUDr. J. M. sa cítil vo veci zaujatý, pretože žalovanú osobne pozná ako kolegyňu pôsobiacu na tom istom súde, tyká si s ňou, v minulosti spolu pracovali na oddelení Cob, boli v kontakte a stretávali sa ja na školeniach. Z obsahu tohto vyjadrenia však *nemožno* vyvodit' záver, že by jeho vzťah k žalovanej presiahol rámec kolegiálneho (profesionálneho) vzťahu. V tejto spojitosti nadriadený súd opätovne zdôrazňuje, že vo všeobecnosti sú vzájomné vzťahy sudcov založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak rámec ich vzájomných vzťahov neprekročí tomu zodpovedajúce medze, objektívne nie je daný dôvod pre pochybnosti o ich nezaujatosti. Iba skutočnosť, že určitá vec sa týka sudcu, ku ktorému má iný sudca len rýdzo kolegiálny a profesionálny vzťah, sama o sebe nie je dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. Vzájomné vzťahy medzi sudcami sú totiž založené na profesionalite a kolegiálnosti. Pokiaľ by z takéhoto základu bol vyvodzovaný opačný záver, teda pochybnosti o tom, či takýto sudcovia budú schopní nezaujato a spravodlivo rozhodovať, znamenalo by to vlastne, že výlučne pracovný a kolegiálny vzťah medzi sudcami vo všeobecnosti prezumuje porušovanie sudcovských povinností a zásad sudcovskej etiky. Ak rámec týchto vzájomných vzťahov neprekročí hranicu profesionálnosti a kolegiálnosti, nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o ich nezaujatosti. Až v prípade, že by vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, pôjde o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti a teda išlo by o dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Vzťahy medzi sudcami, ktoré však

bežný pracovný a kolegiálny rámec neprekračujú [t. j. ak tieto vzťahy spočívajú iba na tom, že sa sudcovia navzájom poznajú, pretože na výkon funkcie sú zaradení na rovnaký (prípadne vyšší alebo nižší) súd, v tom istom oddelení alebo senáte], nemajú teda samé osobe povahu dôvodov vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Iba tá skutočnosť, že určitá vec sa týka sudcu, ku ktorému majú iní sudcovia len profesionálny, resp. kolegiálny vzťah, nemôže preto založiť pomer predpokladaný ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p.

Sudca Mgr. J. G. vo svojom vyjadrení síce uviedol, že nemá pomer k veci, ani k účastníkom konania, avšak dodal, že ako podpredseda súdu sa z titulu svojej funkcie cíti byť vo veci zaujatý.

K tomu nadriadený súd považuje za potrebné uviesť, že len táto skutočnosť (funkcia podpredsedu súdu) sama osebe objektívne nemôže vyvolať žiadne pochybnosti o nezaujatosti sudcu v prípade prejednávania a rozhodovania danej veci. Uvedená funkcia (podpredseda súdu) nemá prečo tohto sudcu vylučovať z prejednávania a rozhodovania veci; táto skutočnosť nepredstavuje vzťah relevantný z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. Samotný uvedený profesionálny a pracovný vzťah a to bez zreteľa, či /len/ v pozícii sudcu alebo /aj/ v pozícii funkcionára súdu (treba poznamenať, že i plnenie tejto úlohy, resp. funkcie je podmienené neoddeliteľným statusom sudcu), nie je teda dôvodom pre jeho vylúčenie.

Sudkyne z občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. I. H. a JUDr. Z. N., ktoré tiež pripojili svoje vyjadrenia, uviedli, že nemajú žiaden vzťah k veci a ani k účastníkom konania. JUDr. I. H. výslovne uviedla, že sa zaujatá necíti a JUDr. Z. N. zdôraznila, že k žalovanej má čisto profesionálny, kolegiálny vzťah.

Vzhľadom na to, že z vyjadrení sudcov JUDr. J. M., Mgr. J. G., JUDr. I. H. a JUDr. Z. N. a ani z obsahu spisu neboli zistené žiadne skutočnosti relevantné z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p, ktoré by spochybňovali ich nezaujatosť, Najvyšší súd Slovenskej republiky uvedených sudcov z prejednávania a rozhodovania tejto veci nevyhlásil (výrok 2. tohto uznesenia).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 9. februára 2012

JUDr. Milan D e á k, v. r.
predseda senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta